

Reformačné listy 15/2017

Sekcia H.E.L.P. - Hnutie evanjelických laických pracovníkov, Evanjelická jednota, o. z.

OBSAH LISTOV:

- ÚVODNÍK – AUTORITÁRSKE ŠTRUKTÚRY ...
- AKTUÁLNE DIANIE – AKTY X ..., UZNESENIA SK ŠZK, VIERA VŠEOBECNÁ KREŠŤANSKÁ,
- REFORMAČNÉ OKIENKO – ÚVAHA, MODLITBA ZA SYNODU
- NOVINKA V DUCHOVNEJ LITERATÚRE
- ZO SPRÁVY DOZORCU VD
- OKIENKO MOS, MODLITEBNÁ REŤAZ
- VÝZVA K ÚČASTI NA SYNODE V NIMNICI
- ANKETA REFORMAČNÝCH LISTOV
- PODPORA, SPOLUPRÁCA, KONTAKT

**„Ó, HLBOKOSŤ BOHATSTVA, MÚDROSTI A ZNÁMOSTI BOŽEJ!
AKÉ NEVYSPYTATEĽNÉ SÚ JEHO SÚDY
A NEPOCHOPITEĽNÉ CESTY JEHO.“**

List ap. Pavla Rímskym 11, 33

ÚVODNÍK

Autoritárske štruktúry nemajú mať miesto v cirkvi, ani v štáte

Sviatok Svätej Trojice sa, na rozdiel od iných cirkevných sviatkov, neviaže k historickej udalosti dejín spásy. Viera v Trojjediného Boha je teologická výpoveď. Sviatok Svätej Trojice podčiarkuje, že Pán Boh je tajomstvo, ktoré vysoko prevyšuje všetky možnosti nášho ľudského myslenia. Môžeme len žasnúť: „Ó, hlbokosť bohatstva, múdrosti a známosti Božej! Aké nevyspytateľné sú Jeho súdy a nepochopiteľné cesty Jeho“ (Rímskym 11, 33).

Keď sa pokúšame hovoriť o Trojjedinom Bohu našimi slovami, zisťujeme, že je to len „kockanie“. – Naše slová sú prislabé. Tajomstvo a úžas zostáva. Je úžasné, že Boh je jeden jediný – no v jednote Otca, Syna i Ducha Svätého. Je úžasné, že Boh je tajomný, skrytý – no dáva sa nám poznať (Rímskym 1, 19 – 21). Je úžasné, Boh je večný, nadčasový – no vstúpil do našej časnosti a stal sa človekom. Je úžasné, že Boh, ktorý presahuje náš svet, je zároveň prítomný vo svete. Platí: *Ním žijeme, hýbeme sa a trváme. On predsa nie je ďaleko od nikoho z nás* (Skutky 17, 28.27). Je úžasné, že Boh je svätý, bezhriešny – no chce, aby sme my, hriešni ľudia, boli spasení (1. Timoteovi 2, 4). Je úžasné, že Boh, ktorý je spravodlivý – dáva nám darom spravodlivosť, ospravedlnenie. Je úžasné, že Boh je všemohúci – no úplne sa vydal za nás, v Ježišovi sa ponížil až po obeť na kríži. – „Ó, hlbokosť bohatstva, múdrosti a známosti Božej! Aké nevyspytateľné sú Jeho súdy a nepochopiteľné cesty Jeho“.

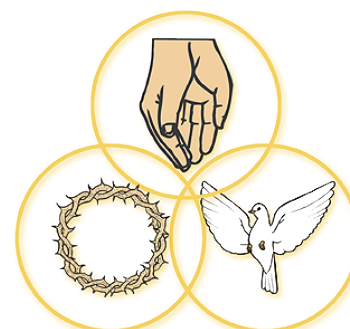
Sviatok Svätej Trojice ozrejmuje jeden zo základných pilierov našej kresťanskej viery: Božia trojjedinosť znamená, že veríme v Boha, ktorý nie je osamelý, do seba uzavretý, ale medzi osobami Božej Trojice sa deje plodná a oslobodzujúca komunikácia. Boh, v ktorého veríme, je plný obšťastňujúceho života. V jedinej bytosti sú tri osoby navzájom spojené tak, že sú v skutku Jedným. Svorníkom, je dokonalá láska, ktorá vytvára otvorenosť, komunikáciu, požehnanie. Apoštol Pavel to vyjadril slovami: „*Milosť Pána Ježiša Krista, a láska Božia a účastenstvo Ducha Svätého so všetkými vami!*“ (2.Korintským 13, 13).

To, že Boh je Jedným v troch osobách, že nie je osamelý, do seba uzavretý, ale deje sa v ňom plodná komunikácia, že je plný obšťastňujúceho života, nie je iba akási vzletná a komplikovaná teória. Je to pastoračný program obnovy a upevnenia cirkvi. Trojjedinosť Božia totiž aj nás učí, že nikdy neprežívame svoj život tak intenzívne, ako keď niečo spoločne slávime a zdieľame. Kdekoľvek sa podarí nadviazať dobrú komunikáciu medzi nami – neraz vzájomne odcudzenými ľuďmi – je to niečo krásne, slávnostné, sviatok na zemi.

Trojedinosť Božia znamená, že Boh nie je iba jedna osoba, ale tri – navzájom spojené v jedinej bytosti svorníkom lásky. Boh, ktorého vyznávame je sociálnym, **nie autoritárskym Bohom**. Z toho vyplýva, že **v cirkvi i v štáte majú mať miesto nie autoritárske štruktúry, odvodené od monarchistického chápania Boha, ktoré zdôrazňuje Božie Jeden, ale štruktúry, v ktorých sa odráža Božia trojjedinosť** – fakt, že medzi osobami Božej Trojice sa deje plodná komunikácia a náš Boh je plný obšťastňujúceho života. Boh je od večnosti sám v sebe život a láska; žije v spoločenstve Otca, Syna a Ducha Svätého. **Láska medzi osobami Svätej Trojice má nachádzať odraz v našich vzťahoch.**

Sviatok Svätej Trojice uzatvára slávnostnú polovicu cirkevného roku. Jej tri obdobia: vianočné, veľkonočné a svätodušné nám dosvedčovali, ako nám tajomný Boh dával o sebe vedieť. Trojjediný Boh nám vo svojej добрote a múdrosti poodhalil tajomstvo svojej vôle, a tým nás vo svojej veľkej láske oslovuje ako priateľov. Koná tak s cieľom, aby sme s Ním žili v spoločenstve – vo vzťahu dôvery, lásky, úcty a poslušnosti k Nemu. V úžase a vďaka zato, čo z Jeho dobroty denne prijímame. *Milosť Pána Ježiša Krista, a láska Božia a účastenstvo Ducha Svätého nech je so všetkými nami!* – Aj s Evanjelickou cirkvou a. v. na Slovensku. Počas júnovej (16. – 17. 6. 2017) Synody ECAV i po nej. *S použitím: Heinz Schütte: Ekumenický katechismus I (vyd. Vyšehrad, Praha 1999)*

Martin Šefranko, ev. farár, Bratislava - Legionárska

AKTUÁLNE DIANIE

Akty X

(diel venovaný ECAV na Slovensku)

Som veriaci človek, a ako taký verím v nadprirodzené veci. Teda veci, ktoré sa odohrávajú medzi nebom a zemou a nedajú sa vysvetliť logicky. Rozum pri nich jednoducho ostáva stáť. A tak mi nič iné neostáva, iba ich prijať vierou. Božie slovo opisuje mnoho zázrakov, ktoré sa stali proti ľudskej logike. Boli to mnohé Ježišove uzdravovania, prípady ako, keď chodil po vode, či zrazu po vzkriesení zmizol a ukázal sa na inom mieste.

Záhady sa teda diali a dejú, a jednu takúto záhadu som zažil aj ja na pôde našej drahej ECAV. Možno by stálo za to, aby ju prešetrili ako AKTY X agenti Mulder a Scullyová. Ale netuším, či by to aj oni zvládli.

Uvedomujem si, že tá záhadná vec, ktorá sa stala, nie je ani mojou vecou. A možno brat Ivan Mucha by povedal, že som s ním o tom nehovoril medzi štyrmi očami. V tom má pravdu, nehovoril. Ale dotklo sa to celé aj mňa, pretože sa v nej spomína môj dozorca ako klamár. Takže som chcel vedieť, kedy sa ním stal.

Celé to začalo určite oveľa skôr, ale 28. januára 2016 bola na Okresnom súde v Lučenci zapísaná zápisnica o zmene rozhodnutia o úprave styku. Jednalo sa o dcéru seniora Ivana Muchu. Počas vypočúvania sa Ivan Mucha vyjadril, citujem predmetnú zápisnicu: **Mňa mrzí všetko, čo sa stalo, pochybil som ako farár, viem, ale chcem už teraz mať pokoj, chcem len robiť si svoju robotu a venovať sa svojej dcére. Svedkyňa, čo to tu uvádzala, v podstate ja som nikdy s tým nezačal, ona začala robiť fotky. Ja som to ani nechcel, ona ma s tými fotkami vyprovokovala, tak som ich poslal aj ja, čo aj teraz ľutujem.**

Nie je potrebné citovať ďalšie a ďalšie veci z tejto zápisnice.

7. júna 2017 ten istý Ivan Mucha v Evanjelickom posli odpovedá na otázku redaktorky a šéfredaktorky: *Potvrdili sa obvinenia, že ste po rozvode poslali amorálne fotografie, či videá žene, ktorá vás z toho obvinila?* Odpoveď toho istého Ivana Muchu: **Nič také som neurobil, a tieto**

obvinenia boli vykonštruované. Pravdou je, a to som i teraz povedal vyšetrovateľovi, že ja som nikdy ani listom, ani elektronickou formou, ani nijako inak neposielal žiadne nemorálne fotografie, videá, či iný materiál. A ani som nebol na inkriminovaných zoznamkách, ako to o mne niektorí tvrdia.

Neviem, ako sa to dá celé vyriešiť. Keď som si to prečítal v Evanjelickom posli, ostal som úplne udivený. Je to záhada! Bude niekto vedieť zodpovedať, ako je toto možné? Možno agenti Mulder a Scullyová z Aktov X by sa na to mohli pozrieť. Ale prídu na to, čo sa vlastne stalo? A keby to aj vyriešili, zmení sa tým niečo pre našu cirkev?

Skúste pouvažovať so mnou tak jednoducho. Aký trest vám hrozí za klamstvo na súde, kde vypovedáte pred sudcom ako svedok? A aký trest vám hrozí za klamstvo v Evanjelickom posli?

Ale ani to nie je až také hrozné. Ľudia robia chyby, a potom sa ich snažia nejakým spôsobom opravovať, každý tak, ako to zvláda. Sme ľudia a sme slabí. Na Slovensku je to možné. Nedávno sme podobný prípad mali a súd skonštatoval, že sa skutok nestal. Takže dá sa ísť aj touto cestou. No ako veriaci ľudia by sme mali vedieť, že je iba jediný spôsob, ako sa vyrovnáť s minulosťou a tým je úprimné pokánie.

Ale viete, čo je z toho prípadu skutočne najviac hrozné?

Milí čitatelia Evanjelického posla, najhoršie na tom je, že o tejto zápisnici vedia veľmi dobre aj pani redaktorka, aj pani šéfredaktorka. Napriek tomu nám bez problémov ponúknu takúto lož namiesto pravdy, takéto plevy namiesto zrna. Nielen, že sa tam zhadzuje Predsedníctvo Východného dištriktu, že nakoniec sú oni v celom tom prípade najhorší. Na to sme si už v Evanjelickom posli zvykli. Ale tu si niekto robí žarty z celej evanjelickej verejnosti. Zosmiešňujú nás, čitateľov. Vedome nás krmia nepravdami, prekrúcajú a zavádzajú, akoby im celá čitateľská verejnosť bola na posmech. Veď im na všetko naletíme a všetko im zhltne.

Ale viete, ako to pri novinách v dnešnej dobe býva? Ak párkrát zistíte, že si redaktor neoverí veci, alebo vás vedome klame, skončíte s čítaním takýchto novín a nikdy sa k nim už nevrátite. Verím, že raz sa aj v tejto redakcii vymenia ľudia a nebudú sa v nich sypať plevy namiesto zrna. Ale budú vtedy ešte nejakí čitatelia?

Jaroslav Petro, evanj. farár, Obišovce

Pod'akovanie za postoj a podporu

Ku dnešnému dňu Chartu 2017 **podporilo 662 signatárov.**

Svoj súhlas s textom Charty na ochranu hodnôt reformácie a obnovu ECAV na Slovensku (Charty 2017) môžete vyjadriť jej podpísaním na internetovej stránke:

www.peticie.com/charta-2017-na-ochranu-hodnot-reformacie (Pri podpisovaní textu Charty 2017 na stránke [peticie.com](http://www.peticie.com) je [potrebné Vás súhlas potvrdiť aj druhým kliknutím na potvrdzovací email, ktorý Vám príde](mailto:help@evanjelickajednota.sk)) alebo jej podpísaním na podpisovom hárku (ten je možné stiahnuť na internetovej stránke **<http://evanjelickajednota.sk/h-e-l-p/60-charta-2017-na-ochranu-hodnot-reformacie-a-obnovu-ecav-na-slovensku>**). Tieto nám môžete posilať na e-mail: **help@evanjelickajednota.sk** (naskenované) alebo listom na adresu: Sekcia HELP - EJ, o. z., Partizánska 2, 811 03 Bratislava.

Uznesenia Konventu Šarišsko-zemplínskeho seniorátu:

SK ŠZS

Č. 13/2017: na základe uznesenia konventu CZ Marhaň odporúča pracujúcim členom ECAV v ŠZS, aby si v deň 500.výročia reformácie – 31. 10. 2017 – vybrali dovolenku a oslávili toto výročie v CZ. ZA: 91 PROTI: 6

Č. 14/2017: žiada zastaviť pripravovanú reštrukturalizáciu ECAV podľa modelu D1 a upozorňuje na platné uznesenie synody C3/2010 o reštrukturalizácii ECAV na model troch dištriktov a žiada príslušné orgány ECAV, aby toto uznesenie Synody plnili. ZA: 91 PROTI: 0

Č. 15/2017: žiada predsedníctvo ECAV a GP ECAV, aby informovalo o podrobnostiach reštrukturalizácie a umožnilo COJ zapojiť sa do diskusie s dostatočným časovým priestorom. ZA: 91 PROTI: 6

Č. 16/2017: odporúča svojim delegátom na Synodu, aby na Synode prezentovali uznesenia SK ŠZS o reštrukturalizácii a hlasovali v zmysle týchto uznesení. ZA: 90 PROTI: 0

Č. 17/2017: SK ŠZS si váži prácu br. biskupa VD Slavomíta Sabola a vyjadruje mu podporu. Zároveň žiada o verejné ospravedlnenie autora knihy Hon I. Muchu za dehonestujúce výroky na br. biskupa. Za 91, proti 0

SEMFEST 2017

NEPREMÁRNENÝ ŽIVOT

6. 7. – 9. 7. 2017

Necpaly

Hudba

Slovo

Semináre

Športové

aj nešportové aktivity

viac na <http://sem.sk/>

MARTIN LUTHER, VEĽKÝ KATECHIZMUS, R. 1529

VYSVETLENIE VIERY VŠEOBECNEJ KREŠŤANSKEJ, ODS. 63 - 70

... HĽA.

TU MÁŠ ČO NAJVERNEJŠIE VYKRESLENÚ CELÚ BOŽIU BYTOSŤ, VÔĽU A DIELO, CELKOM NAKRÁTKO, A PREDSA BOHATÝMI SLOVAMI. V TOM SPOČÍVA VŠETKA NAŠA MÚDROŠŤ, KTORÁ PREVYŠUJE KAŽDÚ ĽUDSKÚ MÚDROŠŤ, MYSEĽ A ROZUM. LEBO I KEBY SA CELÝ SVET VŠEMOŽNE USILOVAL VYSKÚMAŤ, ČO JE BOH, ČO MYSLÍ A KONÁ, PREDSA TO NEVYSKÚMA. TU VŠAK MÁŠ VŠETKO PREBOHATO. LEBO TU V TÝCHTO TROCH ČLÁNKOCH ON SÁM VYJADRIL A ODOKRYL NAJVNÚTORNEJŠIE HĽBKY SVOJHO OTCOVSKÉHO SRDCA A ČISTEJ NEVÝSLOVNEJ LÁSKY. VEĎ PRÁVE NA TO NÁS STVORIL, ABY NÁS VYKÚPIL A POSVÄTIL A OKREM TOHO, KEĎ NÁM DAL A PRIVLASTNIL VŠETKO, ČO JE NA NEBI I NA ZEMI, DAL NÁM AJ SVOJHO SYNA A DUCHA SVÄTÉHO, KTORÝMI NÁS K SEBE PRIVÁDZA. VEĎ, AKO SME TO UŽ VYSVETLILI, NIKDY BY SME NEBOLI MOHLI SPOZNAŤ OTCOVU LÁSKU A MILOŠŤ BEZ PÁNA KRISTA, KTORÝ JE ZRKADLOM OTCOVHO SRDCA; BEZ NEHO BY SME VIDELI LEN NAHNEVANÉHO A HROZNÉHO SUDCU. ALE ANI O KRISTU BY SME NEBOLI MOHLI NIČ VEDIETĽ, KEBY NÁM TO NEBOL VYJAVIL DUCH SVÄTÝ.

PRETO TIETO ČLÁNKY VIERY NÁS KREŠŤANOV ODEĽUJÚ A ODLIŠUJÚ OD VŠETKÝCH OSTATNÝCH ĽUDÍ NA ZEMI. LEBO VŠETCI, KTORÍ ŽIJÚ MIMO KREŠŤANSTVA, POHANIA, TURCI, ŽIDIA ALEBO FALOŠNÍ KREŠŤANIA A POKRYTICI, I KEĎ ZROVNA VERIA V JEDINÉHO PRAVÉHO BOHA A HO VZÝVAJÚ, PREDSA VŠAK NEVEDIA, ČO SI ON O NICH MYSLÍ, NEMÔŽU OD NEHO OČAKÁVAŤ ANI LÁSKU ANI DOBROTU, A PRETO SÚ VO VEČNOM HNEVE A ZATRATENÍ, LEBO NEMAJÚ KRISTA PÁNA A ANI NIE SÚ OSVIETENÍ A OBDARENÍ DARMÍ DUCHA SVÄTÉHO. Z TOHO VIDÍŠ, ŽE VIERA VŠEOBECNÁ KREŠŤANSKÁ JE CELKOM INÉ UČENIE AKO DESAŤ BOŽÍCH PRIKÁZANÍ. LEBO TIETO NÁS POUČUJÚ, ČO MÁME ROBIŤ; TAMTÁ VŠAK HOVORÍ, ČO NÁM BOH ROBÍ A DÁVA. A OKREM TOHO DESAŤ BOŽÍCH PRIKÁZANÍ MAJÚ VŠETCI ĽUDIA NAPÍSANÉ V SRDCI, VIERU VŠEOBECNÚ KREŠŤANSKÚ VŠAK NEMÔŽE NIJAKÁ ĽUDSKÁ MÚDROŠŤ POCHOPIŤ, POUČIŤ O NEJ MÔŽE IBA DUCH SVÄTÝ. PRETO ONÉ UČENIE EŠTE NIKOHO NEROBÍ KREŠŤANOM; LEBO VEĎ STÁLE EŠTE ZOSTÁVA NA NÁS BOŽÍ HNEV A NEMILOŠŤ, PRETOŽE NEMÔŽEME ZACHOVÁVAŤ, ČO BOH OD NÁS POŽADUJE. TOTO VŠAK PRINÁŠA SAMÚ MILOŠŤ, ROBÍ NÁS ZBOŽNÝMI A BOHUMILÝMI.

V TOMTO POZNÁVANÍ ZÍSKAVAME ZAĽÚBENIE A LÁSKU KU VŠETKÝM BOŽÍM PRIKÁZANIAM, PRETOŽE TU VIDÍME, ŽE BOH VŠETKO, ČO JE A ČO MÁ, DÁVA NÁM NA POMOC A PODOPRETIE, ABY SME MOHLI ZACHOVÁVAŤ DESAŤ BOŽÍCH PRIKÁZANÍ: OTEC CELÉ STVORENIE, KRISTUS CELÉ SVOJE DIELO, DUCH SVÄTÝ VŠETKY SVOJE DARY.

TOTO O VIERE VŠEOBECNEJ KREŠŤANSKEJ NATERAZ STAČÍ, ABY JEDNODUCHÍ ĽUDIA DOSTALI ZÁKLAD A ABY NEBOLI PREŤAŽENÍ. A KEĎ Z TOHO POCHOPIA PODSTATU, SAMI BUDÚ ĎALEJ UVAŽOVAŤ, PREMÝŠĽAŤ, A ČOMU SA V PÍSME SVÄTOM NAUČIA, TO BUDÚ NA TOTO VZŤAHOVAŤ A SA BUDÚ STÁLE VIAC A VIAC ROZMÁHAŤ A RÁŠŤ V BOHATŠEJ ZNÁMOSTI. LEBO NÁM NAČIM KAŽDÝ DEŇ, DOKIAĽ LEN ŽIJEME, O TOM KÁZAŤ A TOMU SA UČIŤ.

REFORMAČNÉ OKIENKO

Ako sme v minulom čísle RL avizovali **reverend Dušan Toth (Toronto)**, keď odpovedal do Ankety pre Reformačné listy, poslal nám tiež úvahu, ktorú napísal pred dvomi rokmi pod názvom: **Je ešte stále potrebná reformácia? (Situácia v cirkvi pred Lutherovou reformáciou a situácia v cirkvi dnes.)** S dovolením autora sme ju rozdelili na tri časti. Dnes prinášame časť prvú.

Na úvod je potrebné zdôrazniť, že reformácia je proces, nie cieľ. V tomto procese sme už 498 rokov a určite bude prospešné v retrospektíve prevetrať základy a obrátiť našu pozornosť do niekoľkých ďalších rokov.

Vo voľnom preklade z latinčiny slovo reformácia znamená *obnovenie, pretvorenie*. Slovníková definícia uvádza, že reformácia je „reformačné hnutie, ktoré začalo v šestnástom storočí a prakticky pokračuje až dodnes ako snaha reformovať cirkev. V bežnom význame ide o fenomén smerujúci k náprave chýb, ktoré vznikli, alebo ktoré vznikajú v rámci cirkvi a jej vplyvu na politický a kultúrny život. Cieľom reformátorov je návrat k normatívnosti biblickej pravdy, odstránenie deformácií v cirkvi a skvalitnenie jej činnosti. Kritika reformátorov sa zameriava na momentálny úpadok cirkvi, ale aj na dlhodobé chyby v jej vývoji, ktoré vznikali už v začiatkoch stredoveku a ktoré trvajú až do dnes.“

Ozrejmime si príčiny reformácie. Boli dvojaké: cirkevné dôvody a politicko-sociálne príčiny. Nás však prirodzene zaujímajú cirkevné príčiny, medzi ktoré zaraďujeme:

1. materializmus a svetskosť	4. vzdelanostnú úroveň kňazstva	7. krádeže a podvody
2. cirkevnú disciplínu	5. úpadok morálky a disciplínu kňazov	8. korupcia
3. čachrovanie s biskupskými úradmi	6. zneužívanie moci	9. veľká moc cirkevných úradov

Hoci sa pokusy o nápravu cirkvi vyskytli už pred rokom 1517, tieto natrvalo neovplyvnili ani teológiu a ani nemali zásadný vplyv na politické usporiadanie Európy. Vrchnosť ich zlikvidovala a ďalej nebol záujem. Kladiem si otázku: Je vôbec záujem – teraz, keď sa pripravujeme osláviť „veľké výročie“ – pozrieť sa hlbšie a „prevetrať“ základy, na ktorých poreformačná cirkev stojí?

Teraz, keď stojíme pred bránami 500. výročia Lutherovej reformácie, je na to príhodný čas. Máme na to ešte dva roky. Skôr, než urobíme „inšpekciu“, sprítomnime si stručne, prečo vôbec reformácia začala a čo jej dalo podnet. Prvá etapa reformácie začala teológom Martinom Lutherom a jeho 95 tézami, ktoré 31. októbra 1517 osobne pribil na dvere chrámu vo Wittembergu. Téz sa v podstate dotýkali všetkých kritických bodov, o ktoré sa neskôr počas celej reformácie zápasilo. Cieľom téz bolo vyprovokovať akademickú diskusiu.

Na tomto mieste nemám v pláne analyzovať historické udalosti a situáciu, majú pred sebou zdatné publikum. Chcem sa spolu s vami zamyslieť nad najdôležitejšími problémami, ktoré Luthera trápili v jeho 95 výpovediach: **potreba pravého a úprimného pokánia ako aj, že pravým bohatstvom a pokladom cirkvi je slovo Božie, evanjelium Kristovo.** Neosobujem si právo v tomto krátkom vystúpení obsiahnuť komplexne celú problematiku. Skôr je mojím zámerom vyprovokovať diskusiu k téme, či JE potrebná reformácia a či JE ČO reformovať v cirkvi? **-pokračovanie nabudúce -**

Modlitba cirkevného zboru na Službách Božích počas konania synody (výber z modlitieb z knižky *Čo sa robí v cirkvi evanjelickej a. v. v Uhorsku?*)

Žalm 143

Opäť sme vstúpili do Tvojich siení, Bože náš, opäť sme sa zhromaždili v chráme, v Tvojej svätyni. Prinášame pred Tvojimi oltármi obeť pokorných srdc a zbožných duší. *Aké sú milé Tvoje príbytky, Hospodine mocností. Lebo lepší je deň v Tvojich sieňach ako inde tisíc.* Preto Ťa prosíme, aby sme mohli prebývať v Tvojom dome a stáť pred Tvojimi oltármi s Tvojimi vernými po všetky dni ich života. Tu chceme vidieť Tvoju krásu, počúvať Tvoju pravdu, tešiť sa Tvojou láskou a milosťou, zakladať si na Tvojom spasení a rozprávať Tvoje skutky. Preto sa vždy tešíme, keď sa hovorí: Poďme do domu Hospodinovho, pretože milujeme Tvoje príbytky, Bože, naša spása. Prišli sme sem opäť v tento pamätný čas, aby sme sa postavili pred Tvojimi oltármi. Prišli sme v živej viere s obeťou prosieb a modlitieb, vdakvyzdania a dobrečenia. Prišli sme, aby sme Ťa prosili za zdar a úspech pri synodálnych prácach, pretože od Teba, Bože, pochádza každé dobré chcenie aj jeho uskutočnenie. Od Teba je každý dokonalý dar a každé dobré konanie. Vypočuj naše modlitby, Bože, ktorý prebývaš na nebesiach, ale obľubuješ si aj svoj príbytok medzi nami. Vypočuj naše túžobné prosby, aby naša drahá cirkev bola aj ďalej Tvojou milou vinicou, dobrým ovocím a sladkým hroznom šfachtetných skutkov. Naplň Duchom viery, lásky, vernosti a múdrosti pracovníkov, ktorých si si povolal k svätému dielu, aby si každému z nich mohol povedať: *Správne, dobrý a verný sluha, nad málom si bol verný, nad mnohým Ťa ustanovím, vojdí v radosť svojho Pána.* Nech je teda ich dielo podľa Tvojho srdca, ktoré má pečať Tvojho Ducha, ako dielo lásky a pokoja, pravdy a slobody, do ktorej Tvoj Syn priviedol Tvoj ľud. Nech sú ich zákony a uznesenia v súlade s Tvojím zákonom a evanjeliom. Potom sa stanú požehnaním pre nás i pre našich potomkov. Amen.

Novinka v duchovnej literatúre

Čo sa robí v cirkvi evanjelickej augsburského vyznania v Uhorsku?

Môže sa mýliť konvent či synoda? Môže sa mýliť dozorca, farár, senior, či biskup? Áno, môže, ale čo sa dá s tým ďalej robiť? Takéto a podobné otázky rieši **Michal Bodický v roku 1891** vo svojej knihe s názvom: **Čo sa robí v cirkvi evanjelickej augsburského vyznania v Uhorsku?** Bol svedkom rôznych udalostí, ktoré poznačili našu cirkev. Bolo to hádam v najhoršom období našich národných dejín, keď sa vrchnosť uhorskej evanjelickej cirkvi zaplietla so štátom a postupne sa snažila pomaďarčovať slovenských evanjelikov. Každý, kto sa postavil proti, bol označený za pansláva a zbavený cirkevného úradu. Dokonca uhorská evanjelická vrchnosť sa nešťitila prípadov, aby za asistencie vojska vyhodila nepohodlných farárov z fár a pre ich potomkov zakázala poberať akékoľvek štipendiá a podpory, ktoré poskytovala evanjelická cirkev. Rovnako im zakázala študovať na všetkých evanjelických školách v Uhorsku. Michal Bodický sa po vzniku Československa stal prvým dekanom Evanjelickej bohosloveckej fakulty v Bratislave a jeho publikácia je stále živá aj po 127 rokoch od jej napísania. Povzbudzuje nás k vernému pridržaniu sa Písma svätého, ako najdôležitejšieho bohatstva každého evanjelika, v zmysle vysvetlenia našich reformačných spisov.

Táto práca je skromným príspevkom k 500. výročiu reformácie Dr. Martina Luthera. Vede k hlbšiemu skúmaniu nášho evanjelického učenia a k jeho aplikácii na skutočnosti, s ktorými sa stretávame aj v dnešnej dobe.

Martin Riecky, ev. farár, Levice

Úryvok:

Navštívte mnohé naše chrámy Božie. Nepočujete v nich ani slovo o ukrižovanom Ježišovi Kristovi, o hriechu, o pokání, o milosti Božej. Vychvaluje sa tam iba ľudská cnosť a múdrosť. V mnohých prípadoch nepadne ani slovo o tom, že by niektorý biskup zobral za to na zodpovednosť takýchto kazateľov slova Božieho.

Počas minulého dištriktuálneho konventu, konaného v Jelšave, kázal na službách Božích pán gemerský konsenior L. B.. Okrem toho, že v biblickom texte bolo napísané meno Kristovo, ktoré nemohol obísť, počas celej kázne slova Božieho ani raz nespomenul Krista. Tú istú kázeň by mohol kázať aj židovský rabín alebo mohamedánsky zvelebovateľ Alaha. Takéto kázne sa potom prednášajú pred cirkevnými grémiami. Práve na týchto miestach by bolo potrebné svedčiť o Kristovi ako o Spasiteľovi ľudských duší. Na ktorých miestach potom majú prísť neordinovaní služobníci k viere, keď do chrámov Božích nechodia? A keď tam prídu aspoň počas konventov, nehovorí sa na nich o Vodcovi, na ktorom je postavený základ viery. Príďte na naše konventy, či na nich počujete aspoň spomenúť meno Kristus?

Zo správy dozorcú VD ECAV

„Cieľ mám vždy pred očami a bežím za odmenou nebeského povolania Božieho v Kristovi Ježišovi“. Fil 3, 14

V minulom roku som opisoval stav, ktorý sa mi javil ako zlý. Poukazoval som na niečo, na niekoho. Isté veci ostali zahmlené, v tzv. inotaji. No inotaj sa ukázal sám. To, na čo som len narážal, to sa ukázalo, a aj s podpisom. Stav sa nezmenil, ide sa za svojim cieľom! Ale pekne po poriadku.

Aký cieľ kto sleduje? Pýtam sa a chcem na túto otázku aj odpovedať, aby to zasa nezostalo len v nejakom inotaji.

Mať cieľ pred očami znamená – ako to Pavel opisuje – vynakladanie svojej sily, aby sme nestratili cieľ, aby sme boli sústredení, a to predovšetkým na veľmi vážnu vec, že Kristus má pre náš život cenu. Pavel to veľmi pekne vysvetľuje od 8. až po 10. verš. Tento cieľ sa nám má páčiť a tiež naše úsilie máme vynakladať na to, aby sme dosiahli – cez všetky opísané súčasti behu – vzkriesenie z mŕtvych. Keď tento beh bežíte, cieľ máte pred očami, tak pri tomto behu – ak ste niekedy športovali, tak viete o disciplíne športovca svoje – uznávate pre Krista všetko za stratu; všetko čo strácate, čo ste stratili pokladáte za smeti; ste si vedomí, že nemáte vlastnej spravodlivosti zo zákona; poznávate Jeho, moc Jeho vzkriesenia, máte účasť na Jeho utrpeniach a chcete Mu byť podobní.

Zároveň pri tomto behu, keďže hovoríme o cirkvi, za nami utekajú, nasledujú nás aj tí, ktorých Pán povolal. Obdaroval vierou. My sme v behu, pridajú sa a bežíme viacerí?

Tak, ako pri behu platia pravidlá, bežci nemôžu byť nejako ľahkovážni, podceňovať prípravu, ale aj životosprávu a byť trénovaní, tak aj my obdarovaní vierou, oslovení Kristom, v moci Ducha Svätého žime tak, ako je hodné povolania, do ktorého sme boli povolaní. „Napomínam vás teda ja, väzeň v Pánovi: Žite tak, ako je hodné povolania, ktorým ste boli povolaní, vo všetkej pokore, nežnosti a trpezlivosti, znášajte sa vospolok v láske“ Ef 4,1-2.

Aký cieľ má pisateľ – GD Imrich Lukáč, ktorý opisuje druhých v EPST, aby ich očiernil, napísal o nich, čo sa mu vidí – iste je o tom presvedčený, a ako sme počuli aj si za tým, čo napísal stojí – pravdivé, verné a hodné, ako pokrm pre čitateľa? Pre tých, ktorí spolu s nami bežia a rovnako chcú dosiahnuť cieľ? Dokázal opísať postup presbyterstva VD a prijatie uzniesenia k Reformate s. r. o. Samozrejme svojim spôsobom a svojim pohľadom. Aj keď to bratovi GD bolo vysvetlené.

Bodického knižku si môžeme zakúpiť v Kníhkupectve KRUH v Leviciach. Odporúčame toto Bodického dielo vo svojich cirkevných zboroch, má čo povedať každému evanjelikovi aj v súčasnosti. Viac na <http://www.knihkupectvokruh.sk/?2982,co-sa-robi-v-cirkvi-evanjelickej-podla-augsburskeho-vyznania-v-uhorsku->

Vari dospel do stavu, kedy je pre neho presbyterstvo len tak grémium na takéto opisovanie? V našom – synodálno-presbyteriálnom systéme? Kto sú pre neho presbyteri?

Aký cieľ mali synodáli v sobotu 11. 6. 2016, ktorí prijali uznesenie, aby predsedníctvo stiahlo žalobu na sestru Kysackú? Totiž žaloba na svetskom súde v mene ECAV bola podaná na to, aby sa s. Kysacká **ospravedlnila**. A aký cieľ, kým poverená, sledovala sestra Drobná ako GPZ (gen. právna zást.) na súde, keď v pondelok, 13. 6. 2016 vyhlásila, že ECAV trvá na žalobe?! Súd sme prehrali. No prehra to nie je len tak hocijaká. Je to veľká prehra. Lebo ak ECAV žiada **súdnou cestou ospravedlnenie od svojej členky**, tak je to na pováženie. Sestra Drobná nezastupuje ECAV navonok, ale predsedníctvo, teda musela mať poverenie Predsedníctva ECAV.

Ale predsedníctvo sa pýtalo Osobitného senátu, ktorý vydal 15. 10. 2016 pod číslom OS GS 5/2016 Stanovisko.

Otázka: *Môže Synoda ukladať sporovým stranám práva a povinnosti v cirkevnom súdnictve alebo vo veciach civilných súdov?*

Odpoveď: *Synoda nemôže ukladať sporovým stranám práva a povinnosti v cirkevnom súdnictve alebo vo veciach civilných súdov.*

Čl. 29 Ústavy ECAV – ods. (1) Najvyšším orgánom Evanjelickej cirkvi je synoda.

Teda bratia a sestry, ak synoda, ako najvyšší orgán povie, aby predsedníctvo stiahlo žalobu na svetskom súde, tak nezasahuje do práva a povinností sporových strán! Synoda, ako **najvyšší** orgán povedala, že predsedníctvo má stiahnuť žalobu zo svetského súdu. To znamená, že ako najvyšší orgán ECAV rozhodla, aby tí, ktorí sú volení ako predsedníctvo ECAV urobili to, čo najvyšší orgán rozhodol. Tu sa v tejto chvíli musím opýtať, môže Osobitný senát povedať synode, aby nerobila na čo nemá právo? To je ukryté v slovách – najvyšší orgán ECAV? A znamená to aj to, že ak sa predsedníctvo rozhodne dať žalobu na hocikoho v ECAV, alebo niekoho mimo ECAV na svetský súd, tak to môže urobiť bez súhlasu najvyššieho orgánu cirkvi?! Kde je to napísané? Ktorý predpis hovorí, že tak môže urobiť, ak synoda, ako najvyšší orgán nemôže povedať, aby stiahli žalobu na svetskom súde? Viete, čo nám vlastne povedali? Že synoda nie je až taký najvyšší orgán ECAV. Chce tu byť zrejme aj vyšší!

Čl. 32 Ústavy ECAV ods. (2) Predsedníctvo Evanjelickej cirkvi plní najmä tieto úlohy: c) zabezpečuje plnenie uznesení synody a generálneho presbyterstva.

A čo Predsedníctvo ECAV? Nuž, položili otázku Osobitnému senátu a sú mimo zodpovedností! Ale Predsedníctvo má priamo úlohu z ústavy – zabezpečuje plnenie uznesení synody! Je to ich ústavná povinnosť. **Aký cieľ teda sledovala** synoda a **aký cieľ sledovalo** Predsedníctvo ECAV? A na základe čoho povedal Osobitný senát, že synoda nemôže...

Aký cieľ sleduje EPST, ak niečo uverejní, a chcete to spriesniť, doplniť a možno aj niečo napraviť a neuvěřenia

to? Kto posúdi, že to, čo píše jeden je dobré, a kto posúdi, že to, čo napíše druhý, je nedobré? Kto posúdil, ak písali o Danišovi, Danišovej, o Reformate, a zlých konateľoch Danišovi a Mlynárovi, že je to v poriadku, a to, čo napísali oni sami, že je zlé?! Má redakčná rada taký prehľad, aby toto dokázala posúdiť? Boli členovia redakčnej rady na rokovaníach, alebo na súdoch, kde sa prejednávali tieto záležitosti, pri preberaní a odovzdávaní Reformaty, aby to dokázali posúdiť a povedať, že uverejnia len jednostranné články?

Na bývalého konateľa spol. Reformata brata Vladimíra Daniša bolo dané trestné oznámenie pre **porušovanie povinností pri správe cudzieho majetku** podľa § 237 Trestného zákona, **sprenevery** podľa § 213 Trestného zákona a za **skresľovanie údajov hospodárskej a obchodnej evidencie** podľa § 259 Trestného zákona. To všetko bolo vyšetrovateľom, a po podaní odvolania, aj prokurátorom zamietnuté (č. ORP-1580/3-VYS-B1-2015-HS).

Napriek uzáverom vyšetrovateľa a prokuratúry, cirkevný súd (Generálny súd), na základe tej istej žaloby, Vladimíra Daniša odvolal z funkcie dozorca Západného dištriktu. A to som chcel, aby sa mu ospravedlnili.

Aký cieľ sledoval rozhovor s generálnym dozorcem Imrichom Lukáčom v EPST č. 48, s. 10 – 11, ktorý priniesol: kde na strane 10 vo štvrtom stĺpci GD píše: „*Za predošlého predsedníctva cirkvi, keď bolo Valné zhromaždenie Reformaty zvolané do Prešova, boli materiály poslané – zrejme účelovo – neskoro. Môj predchodca ich do odchodu z domu nedostal. Nemohol sa s nimi oboznámiť. Keď na rokovaní žiadal o odloženie rokovania, prehlasovali ho. Zasadanie sa konalo, preto on na protest odišiel.*“ **Na spresnenie uvádzam:**

Úplne inak, ako to opisuje GD, to bolo aj ohľadom odchodu bývalého GD Pavla Delingu na protest z rokovania VZ Reformaty. GD tvrdí: „... boli materiály poslané – zrejme účelovo – neskoro.“ Čo znamená vsuvka „zrejme účelovo“? Koho tým súdi GD Imrich Lukáč? K tomu by sa nemal skláňať. **Situáciu nepozná.** Na rozdiel od neho som na VZ Reformata v roku 2009 bol. Okolnosti, za ktorých brat P. Delinga VZ opustil, boli Imrichovi Lukáčovi vysvetlené **niekoľkokrát**. Osobne ma udivuje, že toto písal v EPST. Okrem iného Pavel Delinga dal návrh na odloženie VZ o mesiac. Potom bol daný protinávrh. Pri vecnej diskusii o tom, či budeme hlasovať o návrhu alebo o protinávruhu, brat GD Pavel Delinga odišiel. Po jeho odchode sme hlasovali o jeho návrhu, ktorý nebol prijatý. Rokovanie pokračovalo.

Aký cieľ sledovali redaktorky EPST dňa 14. 12. 2016, ak uverejnili rozhovor s druhou manželkou seniora Ivana Muchu, a keď im napísala Eva Muchová, bývalá manželka, tak to neuvěřili? Prečo opäť jednostranne? Prečo má pravdu druhá manželka a tá, ktorá s bratom Muchom žila nejaké tie roky, nemá pravdu? Vari tá druhá vie viac? Odkiaľ? V tejto súvislosti som bol predvolaný na políciu, pre podanie Ivana Muchu. Musel som vysvetľovať, prečo

som poslal v emaily žiadosť adresovanú EPST, kde chcela sestra Eva Muchová uverejniť to svoje. Odkiaľ majú redaktorky jasno v tejto veci? A akého trestného činu som sa dopustil ja?

Aký cieľ sledovala druhá manželka seniora Ivana Muchu, keď v EPST napísala, že som sa mu ospravedlnil? Totiž na GP vzniklo pre obvinenie druhou manželkou Ivana Muchu, ktorá mi priamo povedala, že som klamal a zaviedol synodu v Prešove, lebo som nemohol dostať materiály - fotografie a zápisnicu zo súdu už v októbri 2015. Vypočul som si nahrávku zo synody. Tam - Synoda ECAV 2016-002 od 15:51 po 17:31 - som spomínal, že "Držím v ruke anonymy, ktoré prišli a sú oráziťované okresným súdom". Na GP som sa hneď ospravedlnil a povedal som, že to poviem aj na synode. Po vypočutí nahrávky sa mi nezdá, že by to malo byť doručené všetko v októbri 2015, no dá sa to aj takto chápať, lebo na začiatku som povedal, že mi prišli materiály v októbri 2015. Ako ma druhá manželka seniora Muchu obvinila z klamstva, tak som jej veril, že som to takto datoval a na základe toho, som sa za pomýlenie si termínov ospravedlnil. Ak som týmto zlým datovaním doručenia materiálov poškodil dobré meno Ivana Muchu, tak sa ospravedlňujem. Je to ale technická vec. Nie, či sa skutok stal, alebo nie. O tom hovorí zápisnica z Okresného súdu a policajný zápis.

Aký cieľ sledoval brat Slavomír Hanuska, ktorý nepredložil správu Komisie pre zjednodušenie štruktúry na synodu? No nakoniec áno. Ale nebola v materiáloch. Až na vyžiadanie synody. V tej súvislosti sa musím opýtať, aký cieľ sledoval brat GB Miloš Klátik, ktorý poslal cirkevným zborom ECAV to, čo generálne presbyterstvo (GP) neschválilo. Totiž materiál, ktorý prišiel do zborov, GP zmenilo. No brat GB sa rozhodol poslať ten, ktorý predložil poradný orgán, Komisia pre zjednodušenie štruktúry ECAV. Teda zaslal vám výsledok práce poradného orgánu. **Napriek tomu, že GP tento materiál neschválilo v takejto podobe.**

Zo správy z minulého roku: „Opäť je tu ale otázka, ko má záujem o to, aby bol jeden biskupský úrad? Lebo ak by bol záujem o to, čo prijal najvyšší orgán ECAV, Synoda v roku 2010, tak dnes to všetko vyzerá inak. Ale - No a čo! Veď stačí vytrvalo trvať na svojom.“ Takto sa to pekne vyjasnilo. No ale z troch strán materiálu o reštrukturalizácii sa to, čo bude, ako to má vyzeráť, nedá vyčítať. Iba horlivý záujem ...! Nerešpektovanie synody, ani GP, tak ktorý orgán je najvyšší?

Aký cieľ sledovala sestra Drobná, generálna právna zástupkyňa, ktorá v EPST napísala, že konanie predsedu dištriktuálneho súdu ZD nebolo v súlade s CPP, tak je jeho rozhodnutie neplatné? Vari to, že brat farár Šefranko bol odvolaný zo všetkých funkcií v ECAV, a ak to nemá oporu v CPP, tak je to neplatné? Alebo, že zloženie odvolacieho senátu generálneho súdu nemalo oporu v CPP a odvolali brata Daniša z funkcie, že je to neplatné?

V Rusku bol schválený návrh zákona, ktorý zakazuje

rodičom oficiálne dávať svojim novonarodeným deťom mená, ktoré sú bridkými slovami, titulmi, symbolmi, skratkami alebo číslicami. Vyznelo mi to zaujímavo. Prečo? Opýtal som sa sám seba, či by som dal svojmu dieťaťu také meno? Nie, nedal. Spojilo sa mi to s tým, čo povedal Ľudovít Štúr: „každý národ má takú vládu, akú si zaslúži“. Zvláštne spojenie. Ale čo z toho vychádza?

Nuž, bratia a sestry, má to veľkú súvislosť, hoci len obraznú, s tým, čo sa deje v našej krajine a v našej ECAV. Brat generálny biskup Klátik povedal, že ústredie musí byť, kvôli vierouke. A teraz – ak musí zákon uložiť ľuďom, aby nedávali svojim deťom mená, ktoré sú bridkými slovami ..., tak niekde chyba je. Zmalomyseľneli? Sú nerozumní? Či nevedia žiť v slobode? Nevedia. A poviem to natvrdo, nevieme. Ak ústredie cirkvi je zárukou vierouky, tak sme najúbohejší z úbohých. Ak nedokážeme ako slobodní veriaci ľudia, slobodní v Kristu, túžiť, aby sme k tejto slobode pomáhali aj druhým, ale chránili si niečo čo dokáže len Pán Ježiš Kristus, tak sme najúbohejší z úbohých. Každý veriaci, oslobodený Kristom má predsa túžbu priniesť túto slobodu svojim blízkym, svojmu okoliu. Aby aj oni boli Kristom oslobodení k slobode, J 8, 36. V súvislosti so Štúrovým výrokom platí, že to, koho máme, sme si zaslúžili. To, ale znamená, že nevieme žiť v slobode, v demokracii. Potom áno, je treba prijímať zákony, lebo sami sa nezvládneme držať v poriadku. Uznáte ale, že prijímanie zákonov je nekonečný príbeh. Žiadna ľudská norma nedokáže všetko obsiahnuť, iba Boh, Jeho slovo. Aký je teda skutočný cieľ reštrukturalizácie ECAV, kde bude dôležité ústredie?!

Opýtam sa na tomto mieste ešte raz otázku z minulého roka: „ko má záujem o to, aby bol jeden biskupský úrad?“ Teda, aký cieľ sleduje autoritatívna osobnosť, ktorej sa poddávajú tí v okolí?

Čo vám evokuje toto opísané dianie? Poviem vám, čo evokuje mne. V jednej knihe som čítal: „Stačilo im ubezpečenie zo strany autority, že môžu pokračovať.“ Zatiaľ tá veta nič nevysvetľuje. No ale chce povedať, že ak autorita ubezpečí „svojich“ ľudí, že môžu pokračovať, tak konajú. Nezdá sa vám teda, že toto všetko riadi jedna autorita? Mne áno. Som o tom presvedčený. Jednostranné články, odvolania členov GP, stanoviská OS GS.

Bratia a sestry, dalo by sa toho veľmi veľa napísať. Lebo prípadov, ktoré by som opísal, je veľa. No dôležitou otázkou je, či to, čo sa deje, koná, pretláča, za čím sa horlivo usiluje je prospešné cirkvi. Zdá sa to ako malé, krátke zápasy, ktoré sa niekto usiluje vyhrať. Iste z malých vecí vznikne veľká výhra. No prináša takáto výhra, výhry, to zdravé, cirkvi prospešné rozuzlenie? Myslím tým, ak máme cieľ pred očami, bežíme snažne, a nie je to, len tak hocaký cieľ, kedy nám zavesia veniec na krk a hotovo. Mám na mysli to, či všetka snaha dobehnúť do cieľa, všetko, čo konáme je misijná práca? ...

A tá prináša úžitok. Je na nás, ako Evanjelickej cirkvi a v. na Slovensku vidieť, že „dosahujeme cieľ svojej viery,

spasenie duší?“ Nie je pri nás Božia milosť daromná? Je ovocie, ktoré prinášame také chutné, že privádza ľudí okolo nás ku Kristovi? Túžia byť s Ním?

Som presvedčený, že ak máme cieľ pred očami, snažne bežíme, prinášame ovocie – plníme príkaz Pána Ježiša - Prikazujem vám, aby ste sa milovali, J 15,17, - tak budeme privádzať ľudí ku Kristovi – *dosahujúc cieľ svojej viery, spasenie duší, 1 Pt 1,9.*

Pozor na to, čo sa deje v ECAV. Krôčik za krôčikom spejeme k vláde jedného muža. To, čo na začiatku pekne znie, sa potom premení na osobný prospech, túžbu po honore a moci. Po ovocí poznáte ich. Len sa obávam apatie, nezájmu. No demokracia si vyžaduje záujem jednotlivca. Nie spoliehanie sa na authority. Ale záujem o dianie. Pokoj sa nebuduje dáš pokoj, máš pokoj, ale aj tak, že nenecháme brata, sestru upadnúť do hriechu. Aj keď je to nepríjemné.

Prajem vám všetkým hojnosť Božej milosti.

V Prešove 25. 4. 2017

Ján Brozman, dozorca VD ECAV

OKIENKO MoS

Modlitba veriacich

Sk 12, 1 – 12

Život nám denne prináša veľké množstvo námetov na modlitby o duchovný zápas. Stačí chodiť so srdcom naplneným Duchom Svätým a s otvorenými očami. Sú však situácie, ktoré sú špecifické, a kde je priam nevyhnutné, aby sa Boží ľud oddelil, zhromaždil a prihováral.

V dnešnom texte čítame, ako sa apoštol Peter ocitol v nezávideniahodnej situácii. Kráľ Herodes začal prenasledovať mladú cirkev, dal sťat Jakuba, Ježišovho brata a Petra uväzniť. Peter, ale zažil zázračné vyslobodenie, keď ho Boží anjel predivne v noci vyviedol zo žalára, napriek tomu, že bol obklopený žoldnieri, múrmi, mrežami a reťazami. Prečo sa to stalo. Vo verši 5. čítame: „**Strážili teda Petra vo väzení, ale cirkevný zbor sa horlivo modlil k Bohu za neho**“. Cirkev nevedela, čo sa stane, či a ako Boh zasiahne, či aj Peter nezomrie, ale robila to jediné, čo mohla – horlivo, vrúčne, celým srdcom sa modlila. Títo kresťania vedeli, že v modlitbe majú k dispozícii tú najväčšiu moc v celom vesmíre. Pravidelne zažívali /Sk 4, 24 – 31/ osobnú Božiu prítomnosť a mali zažité, že skrze modlitbu sú v úzkom, dôvernom vzťahu a kontakte so svojim Spasiteľom. Boh rád a predivne odpovedá na horlivé modlitby svojho ľudu.

Aj na základe tohto príkladu nás chceme pozvať a zavolať do modlitebného zápasu za Synodu, ktorá bude na budúci týždeň, 16. – 17. 6. V Nimnici.

Žiaľ, naša cirkev sa skutočne nachádza v ťažkej situácii, zmietaná hlavne vnútornými zápasmi. Kde a v kom je problém? Tu nemáme právo ukazovať prstom na toho alebo onoho, že on je ten zlý a on to zapríčinil. Ak by nám Boh ukázal svoje „zrkadlo“, mnohí by sme s hrôzou zistili, že sme úplne rovnakí, a obhajujeme len svoju pravdu prešpikovanú rovnakým egoizmom a sebeckými túžbami. Možno by sme zistili, že v Božích očiach nie sme o nič lepší. Potrebujeme ísť na kolená, do príhovorov, pôstu a tu hľadať Božiu pravdu a Božiu vôľu. A hlavne sa učme absolútne dôverovať Bohu, že ON má aj celú synodu a všetko, čo sa tam má riešiť, pevne v rukách.

prihovárajte sa:

- Za naplnenie Božej vôle pre našu cirkev
- Za odhalenie lží, intríg, nenávisť
- Za oslávenie Božieho mena
- Za to, aby si synodáli uvedomili svoju zodpovednosť pred Bohom a nenechali sa zastrašiť ľuďmi
- Za poslušnosť Bohu a Jeho slovu

Stanislav Kocka

Milí bratia a sestry,

pozývame vás zapojiť sa do modlitebnej reťaze za našu cirkev a za rokovanie synody.

Modlitebná reťaz bude prebiehať tak, že každý deň od zajtra (sobota, 10. 6.) do budúcej soboty (17. 6., kto chce, môže pokračovať aj dlhšie) v ranných hodinách medzi 6:00 – 8:00 sa 5 – 10 minút stíšime k prečítaniu si Božieho Slova a k modlitbe.

„Pred svitom vstávam; volám o pomoc; a dúfam v Tvoje slovo“.

Žalm 119, 147

**„Ved' ja sa nehanbím za evanjelium Kristovo:
lebo mocou Božou je ono na spasenie každému veriacemu,
najprv Židovi, a aj Grékovi.
Zjavuje sa v ňom zaiste spravodlivosť Božia z viery pre vieru,
ako je napísané: Spravodlivý z viery bude žiť.“**

Rímskym 1, 16 - 17

Náš chrám

Zložené ruky v modlitbách
Pevný hlas organu
V laviciach tisíce príbehov
Životov, našich duší
Ranné slnko
Osvetľuje chrám
Aj naše srdcia
Ticho je dôsledné
Jasné a upokojujúce
Vyviera z Jeho ducha
A my sa Mu poddávame
Sme opäť bezbranní
Pokorení a zneistení
V bytí a chcení
A naše modlitby sú len
doslovom
Božieho plánu s nami
Tak tu stojíme pred Ním
A máme už len rozbité dlane ...
Nepýtame odpoveď
Iba prosíme o pokoj
Prosíme o milosť a odpustenie
A túžime po láskavom
a uzdravujúcom dotyku – Boha.

Eva Bachletová

**Zúčastnime sa rokovania synody – ako zástupcovia
evanjelickej verejnosti!
Nenechajte jej priebeh na náhodu! Ide o duchovnú
obnovu našej cirkvi na Slovensku!**

Bratia a sestry,

je pred nami zasadnutie Synody ECAV na Slovensku, ktoré napovie veľa o budúcnosti našej cirkvi. Koná sa v dňoch **16. – 17. júna 2017 v Nimnici**. Toto zasadnutie tiež potvrdí, či odovzdanie moci a úradu súčasným vedením cirkvi (Predsedníctvo ECAV), ktorému končí mandát, prebehne transparentne pri rešpektovaní zásad demokratického rozhodovania a pri rešpektovaní zvrchovanosti synody, ako najvyššieho orgánu cirkvi.

Nenechajme jej priebeh na náhodu. **Zapojme sa vo svojich spoločenstvách a cirkevných zboroch do modlitebného a pôstneho zápasu:** za obnovu ECAV na Slovensku a ochranu reformačných hodnôt; za ochranu pred manipuláciou a zastrašovaním počas priebehu synody a za jej požehnaný priebeh, ktorý dá nádej na oživenie našej cirkvi pri 500. výročí reformácie.

Príďte aj osobne na zasadnutie synody ako zástupcovia evanjelickej verejnosti, aby sme mohli osobne sledovať jej priebeh a vydať následne vo Vašich spoločenstvách a cirkevných zboroch svedectvo o tom, čo sa dialo. **Vaša osobná účasť na synode podporí a povzbudí členov synody k tomu, aby sa zasadili za ochranu cirkvi pred snahami o jej ďalšiu centralizáciu a naopak bude svedectvom o tom, že nám záleží na duchovnej obnove cirkvi.**

Pracovná časť rokovania synody je plánovaná nasledovne:

- 16. jún 2017, piatok – 11:00 hod. do 18:45 hod.
- 17. jún 2017, sobota – 8:30 hod. do 13:00 hod.

Na základe skúsenosti z minulého roka je možné predpokladať, že rokovanie synody v sobotu poobede sa môže predĺžiť, oproti navrhovanému časovému plánu.

Redakcia Reformačných listov

? ANKETA REFORMAČNÝCH LISTOV*Milí naši čitatelia,*

prinášame anketu s niekoľkými otázkami, ktoré sme položili ordinovaným aj neordinovaným služobníkom v cirkvi. Postupne by sme chceli, ak Pán Boh dá, na stránkach Reformačných listov uverejniť ich odpovede a reakcie na položené otázky.

Anketu pripravila a respondentov oslovila Eva Bachletová pre Reformačné listy.

? Pri 500. výročí Reformácie si mnohí laici i duchovní uvedomujú potrebu nového impulzu pre činnosť ECAV na Slovensku. O formách a potrebách zápasia na modlitbách, vedú diskusie. Vznikla aj Charta 2017, ktorá prezentuje túžbu po obnove ECAV na Slovensku. Hľadá sa aj nový komunikačný model, a to formou Reformačných listov. Čo vy považujete za potrebné v ECAV na Slovensku zreformovať, oživiť, zmeniť?

PhDr., Mgr. Eva Malková, členka CZ Sučany (EM): ECAV na Slovensku potrebuje, podľa môjho názoru, oživiť a možno i zmeniť systém práce s mládežou. Všetci vieme, že mladí ľudia dnes prijímajú nespočetné množstvo podnetov, prostredníctvom moderných technológií a na základe nich si budujú svoje názory a postoje. Cirkev preto stojí pred ťažkou úlohou zaujať mladých. A pri tomto konštatovaní to vo väčšine prípadov aj končí. Ako keby sme sa často krát nevedeli „pohnúť z miesta“. Univerzálne riešenie určite neexistuje, ale riešenia a úspešné modely práce s mladými iste existujú. A iste existujú aj ľudia, ktorí s mladými ľuďmi pracovať chcú a vedia. Otázka je či týmto ľuďom v našej cirkvi poskytujeme dostatočný priestor a podporu. Realita okolo nás dáva skôr zápornú odpoveď. Mladí nám odchádzajú (alebo ani neprichádzajú), my si povzdychneme a to je všetko. Ukazuje sa, že prácu s mládežou nemožno podceňiť či zanedbať, pokiaľ sa jej nevštepujú kresťanské, evanjelické, hodnoty vyrastá nám generácia stúpcov pravicového extrémizmu, generácia odcudzená spoločnosti v ktorej vyrastá, generácia neschopná kriticky myslieť a racionálne selektovať informácie.

Mgr. Elena Zemanová, riaditeľka v Centrum zborovej diakonie Kanaán (EZ): Liturgiu, ktorá je zastaraná a mladých odpudzujúca.

? Aké sú podľa vás priority duchovnej, pastorálnej, misijnej práce ECAV na Slovensku dnes?

EM: Odpoveď na túto otázku sa čiastočne prekrýva s odpoveďou na tú predchádzajúcu. Okrem toho si však treba uvedomiť aj to, že v našej spoločnosti je množstvo ľudí, ktorí potrebujú pomoc a duchovné povzbudenie. Je už len na našej cirkvi a najmä na jej vrcholných predstaviteľoch ako uchopia problematiku sociálne vylúčených skupín, ľudí, ktorí sa z nejakého, či už subjektívneho alebo objektívneho dôvodu ocitli na okraji spoločnosti. Samozrejme si nemyslím, že len sociálne ostrakizovaní potrebujú duchovnú pomoc a povzbudenie, rovnako ju potrebujú aj rodiny, ktoré sa rozpadávajú, lebo im chýba hodnotové ukotvenie, potrebujú ju aj jednotlivci, ktorí sa „strácajú“ v súčasnom svete. Narodili sme sa do postmodernej doby (doby plurality názorov a hlboké skepsy k existujúcim pravdám), a táto sa nám pred očami začína meniť na dobu postfaktuálnu. Spoločnosť sa, v našom geopolitickom priestore, nestihla vysporiadať s jedným a už je tu čosi iné. Ako na túto situáciu reaguje naša cirkev? Jednou z jej základných úloh by malo byť pokúsiť sa vrátiť ľuďom hodnoty, hodnoty kresťanské, evanjelické. Prioritou cirkvi by mala byť snaha „zviditeľniť sa, ísť von, dať o sebe hlasno vedieť“, najmä (ale nie len) prostredníctvom výsledkov svojej práce.

EZ: Pomáhať núdznym, chudobným okolo seba (nielen v Afrike).

? Dnes sa diskutuje o štrukturálnych zmenách usporiadania ECAV na Slovensku. Aký model by ste vy považovali za prijateľný v historickom, spoločenskom a kultúrnom kontexte cirkvi?

EM: Cirkev ako viac či menej hierarchicky usporiadané spoločenstvo ľudí ktoré funguje len tak dobre, ako dobre fungujú jeho jednotliví členovia a tí zas fungujú len tak dobre, ako fungujú ich nadriadení. Inými slovami, nech je štruktúra ECAV akákoľvek, vždy bude záležať na tom, akí budú jej čelní predstavitelia. V každom ľudskom spoločenstve, pokiaľ jeho členovia vidia u nadriadených len túžbu po osobnom prospechu, malicherné spory, nezáujem a protežovanie len niektorých, tak sa časom začnú správať rovnako alebo rezignujú. A osobná rezignácia je horšia ako objektívne dané prekážky.

Otázka štrukturálnych zmien v ECAV je aj otázkou ako zefektívniť jej fungovanie. Nevieť či súčasný štrukturálny model cirkvi nie je efektívny, ale ako som už povedala, nech je štruktúra spoločnosti akokoľvek dobrá, vždy bude veľa záležať na jej predstaviteľoch.

EZ: Zbor ako najvyšší s vlastnou právnou subjektivitou- ako doteraz, zmenšiť vplyv seniorátov, dištriktov. Schvaľujú zborom veci o ktorých nemajú potuchy...

? Ako váš cirkevný zbor, spoločenstvo, organizácia prežíva rok Reformácie, čo je pre vás v týchto mesiacoch prioritou?

EM: V Turčianskom senioráte sa pri príležitosti 500. výročia reformácie konalo v Žiline dňa 21. mája 2017 seniorálne stretnutie v rámci misijného podujatia „Oslobodení Božou milosťou“.

? **Prečo považujete obnovu ECAV na Slovensku za dôležitú?**

Eubo Bechný, Žilina (EB): Lebo len obnova môže cirkev zachrániť pred úpadkom a pokračujúcim poklesom členov.

Jaroslav Petro, Obišovce (JP): Čím ďalej, tým viac si uvedomujem, že to takto v našej cirkvi nemôže ísť ďalej. Nejde iba o to zmeniť štruktúru cirkvi, ale priznať si, že vymierame. Kostoly sú čím ďalej, tým prázdnejšie. Potrebujeme hľadať nové spôsoby ako oslovovať ľudí vo svete. Potrebujeme viac pracovať s rodinami, mladými ľuďmi. Potrebujeme nové nápady a nové formy. Netvrdím, že viem aké, ale v našej cirkvi je dosť vzdelaných veriacich ľudí, ktorí by v tomto mohli celej našej cirkvi pomôcť.

? **Má dnešný člen cirkvi možnosť sa zorientovať v záplave informácií? Je potrebné, aby sa člen cirkevného zboru vyjadroval k témam, ako sú zmena štruktúra cirkvi?**

EB: Má, ale orientácia je značne sťažená, hlavne pre tých skôr narodených, ktorí nemajú prístup na internet. Ak žijú niekde na dedine a sú odkázaní len na informácie od svojho farára, prípadne EPST. A to môžu byť často (nemusia vždy) byť len jednostranne zamerané informácie. Zmena štruktúry a budúcnosť ECAV sa dotýka bytostne každého člena, preto je vhodné a potrebné, aby každý mal možnosť, pokiaľ prejaví túžbu - vyjadriť sa k zmene štruktúry i ponúkaným možnostiam.

JP: Je toho veľa, čo sa v poslednom čase v cirkvi deje a je problém sa orientovať aj tým, ktorí o dianie v cirkvi majú záujem. Ale myslím si, že členovia zboru majú mať právo povedať, ako má cirkev vyzeráť. Možno úplne do detailov sa fundovane nebude vedieť vyjadriť každý. Ale napríklad jednoduchý názor cirkevníka: chcem, aby ostal Biskupský úrad VD, pretože robí požehnanú službu ako sú Misijné dni, Dištriktuálny deň VD, ProChrist, alebo časopis Evanjelický východ ....

? **Čo pre vás znamenajú slovné spojenia - transparentná správa cirkvi , sloboda slova a demokratický charakter cirkvi, morálne a duchovné authority v cirkvi?**

EB: Znamená veľa, cirkev by mala byť "zo skla", všetky finančné toky a transakcie by mali byť priehľadné a kontrolovateľné. Počínajúc nedeľnou zbierkou, až po väčšie investície. Demokratický charakter cirkvi pre mňa znamená možnosť spolurozhodovania v ekonomických i personálnych otázkach cirkvi. Morálne a duchovné authority v cirkvi sú veľmi dôležité. Môžu byť inšpiráciou a povzbudením pre radových veriacich na ich duchovnej ceste.

JP: V terajšej situácii sú to všetko slovné spojenia, ktoré by sa o našej cirkvi povedať nedali. Je to ideál cirkvi, od ktorého sme zašli poriadne ďaleko a cesta späť bude komplikovaná. Len jeden príklad. Ak evanjelický farár zbije človeka na ulici a kope do neho, neurobí žiadne pokánie, ani neprejaví ľútosť, ale všetko je v poriadku a ďalej môže zastávať vysokú funkciu, tak o akej morálke v ECAV sa môžeme baviť? A to je iba jedna z mnohých vecí.

? **Aké je vaše duchovné posolstvo pre ostatných členov cirkvi?**

EB: V dnešnej ťažkej situácii morálneho marazmu v ECAV, kedy sú viacerí členovia a funkcionári zavražďovaní sa mi v mysli vynárajú dva citáty jedného z reformátorov cirkvi Jána Husa: „Mlčet a nevykřiknout pokud se lež prohlašuje za pravdu - tento hřích odpustit nelze." A druhý: „Protož, věrný křesťane, hledej pravdu, slyš pravdu, uč se pravdě, miluj pravdu, prav pravdu, drž pravdu, braň pravdu až do smrti - neboť pravda tě vyslobodí od hřichu, od ďábla a konečně od smrti věčné, jenž jest odloučením od milosti Boží".

JP: Rozhádali sme sa v našej cirkvi na novej štruktúre, ale v skutočnosti ide o voľby a biskupské miesta. Neriešime však to, čo by Kristova cirkev na zemi mala riešiť. Viesť ľudí ku Kristovi, robiť evanjelizácie, oslovovať ľudí a ukazovať na Boha. Duchovné veci nám ustúpili do úzadia. Je potrebné ich vrátiť na to prvé miesto.

? **Čítate Reformačné listy? Ako ich hodnotíte?**

EB: Čítam ich od počiatku, vniesli do cirkvi svieži a odvážny vánok. Skláňam sa pred redakčným tímom, ktorý už niekoľko čísiel, týždňov čo týždňov vydáva tento skvelý časopis, ktorý ukazuje realitu cirkvi aj z druhého, podľa mňa reálnejšieho uhla.

JP: Ich obsah odzrkadľuje aktuálnu situáciu. Je to realita, ktorá je niekedy nepríjemná a ťažko sa číta. Ale vnímam to biblicky. Potrebujeme poznať pravdu, ktorá nás môže oslobodiť.

PODPORTE, PROSÍM, NAŠE ÚSILIE ZA OBNOVU CIRKVI – FINANČNE A MODLITEBNE!

Evanjelická jednota je dobrovoľné združenie členov Evanjelickej cirkvi a. v. na Slovensku (ECAV). Vzniklo v roku 2013. K jej cieľom patria: rozvoj bratsko-sesterských vzťahov, modlitebného spoločenstva, vzdelávania laických pracovníkov a prehĺbovanie vnútromisijnej práce v cirkvi, podpora aktivít, ktoré vedú k obnove jednoty a dôvery v cirkvi medzi ordinovanými (duchovní pracovníci) a neordinovanými ako i podpora spolupráce jednotlivých občianskych združení, organizácií a organizačných zložiek v ECAV.

Podporte, prosím, finančne alebo modlitebne náš projekt č. 1.:

Budovanie a rozvoj nového komunikačného a misijného nástroja – Reformačných listov, ktoré sú dostupné emailom a na internete. Chceme byť moderným evanjelickým médiom, ktoré bude reflektovať činnosť ECAV na Slovensku s misijným zámerom. Číslo bankového účtu Evanjelickej jednoty o. z. je: IBAN: SK32 7500 0000 0040 2009 7346. Do poznámky uveďte **Reformačné listy** alebo uveďte variabilný symbol číslo: 4024. Ďakujeme.

Sekcia H.E.L.P. – EJ, o. z. pripravuje a podporuje aj ďalšie projekty, ktoré sú dôležité pre obnovu našej cirkvi, nášho historického vedomia a pre rozvoj tvorivého potenciálu a uplatnenia talentov, ktorými nás obdaril Hospodin.

K týmto projektom patria ďalej aj:

• p. č. 2.: **Zostavenie legislatívneho návrhu** (vytvorenie paragrafového znenia) **novelizácie ústavy za účelom decentralizácie ECAV na Slovensku a vzniku troch dištriktov, vrátane dôvodovej správy**

• p. č. 3.: **Správa o stave ECAV na Slovensku (Biela kniha)** – jej súčasťou bude aj prieskum názorov cirkevných zborov a členov cirkvi k aktuálnym otázkam stavu a rozvoja cirkvi. Chceme sa inšpirovať našimi predkami, ktorí zostavili v roku 1930 podrobný Almanach evanjelickej cirkvi tak, aby sme získali ucelený obraz o činnosti našej cirkvi v období po roku 1989.

• p. č. 4.: **Vytvorenie Ústavu pamäti ECAV na Slovensku** – najmä za účelom dokumentácie prejavov prenasledovania cirkvi a šírenia informácií o týchto prejavoch. Aj naša ECAV na Slovensku bola v období totality vystavená prenasledovaniu, jej činnosť bola ochromená, a preto sa chceme toto obdobie pokúsiť zmapovať s pomocou odborníkov – historikov, vedeckých a akademických pracovníkov.

• p. č. 5.: **Projekt podpory obnovy, ochrany a prezentácie kultúrneho dedičstva vrátane vytvorenia nového centrálného archívu a múzea evanjelických kultúrnych hodnôt**. Táto oblasť je predmetom dlhodobej diskusie v ECAV na Slovensku, mnohé kroky sa už podnikli, boli by sme však radi, keby sa nám podarilo v spolupráci s odborníkmi, spolupracovníkmi cirkvi, podporou štátu a našej cirkvi položiť reálne základy nového centrálného archívu ECAV, ako aj pomôcť pri budovaní múzea, ktoré by dokumentovalo rozmanitosť duchovného a kultúrneho dedičstva ECAV na Slovensku.

Ak máte záujem podporiť naše aktivity ako podporovateľ, sympatizant alebo člen EJ, o. z. – Sekcie HELP napíšte nám na adresu help@evanjelickajednota.sk a obratom Vám zašleme prihlášku. Ďakujeme.

SPOLUPRÁCA

Bratia a sestry, vydávanie Reformačných listov (RL) je postavené na spolupráci, aktívnom prístupe a otvorenosti pomenúvať problémy, ale i navrhovať riešenia. Ďakujeme vám za pozdravy a povzbudzujúce slová uznania, a že sa modlíte za našu cirkev. V RL ponúkame priestor na prezentovanie informácií o dianí vo Vašich cirkevných zboroch a spoločenstvách. Podelte sa s nami o Vaše skúsenosti a rady z Vašej služby a života v cirkevných zboroch. Radi preberieme aj vybrané články z Vašich zborových časopisov. Ponúkame priestor na oznamy. Kontaktujte nás, prosíme, na nižšie uvedení adresách. Veríme, že vzájomnou spolupracou dokážeme budovať jednotu, obnovovať dôveru a zvyšovať transparentnosť fungovania cirkvi. Pomôžte nám, prosíme, pri distribúcii Reformačných listov. Nie všetci majú a používajú email a internet. Chceme ich doručiť na farské úrady, do kostolov, do našich spoločenstiev a predstaviteľom cirkvi v rôznych funkciách. Pomôžte nám takto otvárať a viesť diskusie a dialóg o smerovaní k obnove a rozvoju. Tešíme sa na vašu spoluprácu a prosíme o vaše modlitby. Nech vás Pán zachová v pokoji, v láske a v túžbe pomôcť obnove cirkvi.

Kontakt na tím Reformačných listov:

Sekcia HELP – Evanjelická jednota, o. z.
Partizánska 2
811 03 Bratislava

Zostavili:

Martin Kováč 0905 269 078
Monika Cipciarová 0948 254 765
Eva Bachletová 0905 813 782

Vaše podnety a skúsenosti čakáme tiež na adrese: help@evanjelickajednota.sk. Na emailovej adrese

listy@evanjelickajednota.sk sa môžete prihlásiť aj na odoberanie Reformačných listov e-mailom. Viac nezahmlených a pravdivých informácií si môžete prečítať na internetovej stránke <http://evanjelickajednota.sk>